

Psühhosotsiaalse keskkonna valdkondade üldkirjeldus

Sõbraliku ja toetava õhkkonna loomine

Hea lasteaia üheks olulisemaks tunnuseks on seal valitsev õhkkond. Sõbralikus ja toetavas õhkkonnas tunneb nii laps kui iga personaliliige, et temast hoolitakse ja teda väärtustatakse. Õpetaja roll hõlmab hoolitsust laste sotsiaalse, vaimse ja emotsionaalse heaolu eest, õpetades ja juhendades lapsi teineteisest hoolima, pakkudes nii arengut toetavat tagasisidet laste tegevustele kui ka vajadusel abi, julgustust ja toetust. Sõbralik õhkkond ja hoolivus väljendub ka selles, kuidas võetakse rühmas vastu uusi lapsi, milliste erinevate läbimõeldud tegevuste kaudu tagatakse uute rühmaliikmete kohanemine ja turvatunne. Samuti väljendub hoolivus igapäevasuhetes nii personali, laste kui lapsevanemate vahel. Lapsevanemad on lasteaiaelust huvitatud ja toetavad lasteaeda, tunnetades end partnerina lasteaiale. Personal tervikuna tunnetab ühtekuuluvust ja kolleegide toetust. Tänu suuremale kiindumusele ja kokkukuuluvustundele saab lasteaia selline koht, kus nii poistele, tüdrukutele, lasteaia personalile kui ka lapsevanematele meeldib olla.

Koostöö ja aktiivõppe toetamine

Koostöö on tervist edendavate ja lapsesõbralike lasteaedade oluline tunnusjoon. Kesksel kohal lastesõbraliku õhkkonna loomisel on tegevustes rühmatöö kasutamine (eesmärgiga õpetada lastele koostööoskusi) ning laste omavaheline hea kontakt. Tegevuste toimumine väikestes rühmades aitab kaasa laste teineteisega kohanemisele ja erinevuste väärtustamisele. Kui lapsed õpivad tegema koostööd ühise eesmärgi nimel, ei eristu lapsed individuaalselt n-ö võitjateks ja kaotajateks, vaid oluliseks muutub koostegutsemine ning selle väärtustamine. Sellises koostöörühmas saavad erinevate võimetega lapsed panustada erineval moel ning tunnetada ikkagi õnnestumist ja eduelamust.

Samuti õpivad lapsed üksteist aitama ja koos tegutsedes on ka lõbusam. Ühistegemine võimaldab lastel väljendada oma mõtteid ja arvamusi ning seeläbi toetada ka uute teadmiste ja oskuste omandamist. Oluline on, et lastel on võimalik sellise koostöö korral saada õpetajalt selgitusi ja tuge ning neid julgustatakse ise lahendusi leidma.

Ühised tegevused rühmatööna aitavad kaasa laste sulandumisele ja ennetavad tõrjutuse tunnet. Kui poisid ja tüdrukud näevad koostöö väärtuslikkust ja tunnevad sellest rõõmu, julgustab see neid koostööle ka väljaspool lasteaeda ettetulevates olukordades. Eeskujuks selles osas saavad olla nii õpetajad kui lapsevanemad.

Füüsilise ja vaimse vägivalla keelamine

Lapse põhiõigus on tunda end lasteaias turvaliselt. Samas võib lasteaias esineda olukordi, kus lapsed käituvad teiste suhtes agressiivselt või mõnel muul mittesobival viisil. Selle põhjuseks võib olla oskamatus toime tulla erinevates olukordades. Õpetajad peaksid suutma vastuvõetamatu käitumisega toime tulla piire kehtestades, soojust ja positiivset huvi väljendades ning lapsevanemaid ja vajadusel ka erinevaid spetsialiste kaasates. Oluline on positiivse eeskuju ja kogemuse pakkumine.

Turvalise keskkonna tagamisel on oluline, et reeglid oleksid lastele selged ja õiglasel ning et nende täitmist nõutaks järjekindlalt. Õpetajad saavad õpetada ja julgustada lapsi hoolivalt ja viisakalt käituma. Töötajatel peab olema võimalus saada teadmisi ja oskusi, kuidas tulla toime mis tahes vägivaldailmingutega, alates tõrjumisest või narrimisest kuni füüsiliste konfliktideni.

Lasteaiaid peavad välja töötama selged tegevusjuhised laste agressiivse käitumise ja kiusamisjuhtumite ennetamiseks ning käsitlemiseks.

Lapsevanemaid tuleks julgustada tegema õpetajatega koostööd, sest koos suudetakse toetada laste arengut.

Laste koostöövõimekuse suurendamine ja laste motiveerimine sõbralikuks ning toetavaks käitumiseks viib samuti mittesobiva käitumise vähenemisele.

Loovuse väärtustamine ja arendamine

Tervist edendava ja lapsesõbraliku lasteaia üks olulisi tunnuseid on laste erinevate mängu- ning suhtluskohtade olemasolu ja loovuse arendamine. Samuti omab tähtsust harrastustegevuse võimaluste loomine. Lasteaia personal peaks otsima võimalusi ja vahendeid, et lapsed saaksid tegeleda käsitöö, muusika jms tegevustega. Häid kehalise aktiivsuse võimalusi pakuvad spordirajatised, võimlemis- ja mänguvahendid. Kujutusvõime ja loovus avalduvad sageli mänguväljakul. Soodsalt mõjuvad loovuse arengule olukorrad, kus laps peab välja mõtlema, kuidas midagi teha ja järgi proovima terve hulga uudseid probleemilahendusi. Mänge mängides saavad lapsed paremini teada, kes nad on ja kuidas nad erinevates olukordades käituvad. Läbi mängu võivad lapsed õppida eluks vajalikke sotsiaalseid oskusi. Mängu stimuleerimiseks ei ole vaja, et vahendid peaksid olema kallid. Sama efektiivne on ka lihtsate, odavate ja hõlpsasti teostatavate ideede kasutamine.

Lasteaia ja kodu koostöö

Pere ja lasteaed on kaks kõige olulisemat eelkooliealise lapse mõjutajat. Lapsevanemate kaasamine lasteaiaellu ja otsuste langetamisesse on tervist edendava ning lapsesõbraliku lasteaia oluliseks osaks. Lasteaia ülesandeks on vajadusel perede abistamine laste emotsionaalse ja sotsiaalse arengu toetamisel. Laste arengu toetamise eelduseks on kodu ja lasteaia vaheline hea kontakt. Teades lapse tausta, suudavad õpetajad last paremini mõista ja kohandada tegevusi lapse vajadustele ning arvestada perekonna väärtuste ja traditsioonidega. Lasteaia suhtes positiivselt meeletatud ja lasteaiaellu kaasatud lapsevanemad toetavad meeleldi lasteaia väärtusi, põhimõtteid ning tavasid.

Võrdsete võimaluste loomine

Oluline emotsionaalse ja sotsiaalse heaolu näitaja on teadmine, et oled väärtuslik sellisena nagu sa oled. Tõrjumine ja alaväärsustunne hävitavad enesehinnangut ja väarikust ning pidurdavad lapse arengut. Erivajadustega laste emotsionaalset, sotsiaalset ja intellektuaalset arengut toetab ja ergutab, kui neid koheldakse väärtuslikena ning nad kogevad rühmakaaslastega võrdväärseid edu- ja eneseteostuse võimalusi. Lasteaiad peavad leidma oma tee, et teadvustada ja toetada etnilist, usulist ja kultuurilist mitmekesisust ning pakkuda lastele turvalist ja toetavat arengukeskkonda.